

dog næppe meget mindre end 3 år. Trækene på de hidtidige lån — med undtagelse af fødevarelånet til Indien — har været meget beskedne i de første 12 måneder, der går med kontraktafslutning mellem importør og eksportør.

Multilateral teknisk bistand ydes i første række ved bidrag til De Forenede Nationers udviklingsprogram (UNDP) og derudover til en række mere begrænsede multilaterale bistandsforanstaltninger.

UNDP består af to ret væsensforskellige dele, EPTA og Specialfonden. For begge vedkommende afgives tilsagn om frivillige bidrag på årlige konferencer i oktober med henblik på indbetaling i det følgende kalenderår. Bistandsvirksomheden under EPTA består i altovervejende grad af afholdelse af kurser, tildeling af stipendier og udsendelse af eksperter. Programmerne lægges for 2 års perioder. Fra tilsagnsgivning til fuld udnyttelse af de indbetalte midler vil i gennemsnit forløbe ca. 3 år. De danske bidrag indbetales i reglen og føres således til udgift ved hvert finansårs begyndelse. Aktiviteterne under Specialfonden består fortrinsvis af finansiering og gennemførelse af større undersøgelser vedrørende det økonomiske grundlag for investeringer i infrastruktur, udnyttelse af mineralforekomster og større industrier og erhvervsgrøene samt af finansiering og drift over en årække af højere læreanstalter, forskningsinstitutioner o. lign. Forberedelsen af sådanne projekter er meget tidkrævende, hvorfor udnyttelse af de ydede bidrag sker med stor tidsmæssig forskydning. Da en betydelig del af de hidtidige danske bidrag således henstår på Specialfondens danske bankkonto, vil fra indeværende finansår en del af det danske bidrag blive ydet i form af en statsforskrivning og således først blive ført til udgift på statsregnskabet, når forskrivningen kræves indfriet. Denne fremgangsmåde vil på lidt længere sigt medføre, at de bevilgede beløb føres til udgift, når de anvendes på projekter i udviklingslandene, og ikke når de blot overføres fra statskassen til en konto i en dansk bank.

Det nye FN-organ for industriel udvikling, UNIDO, vil, såfremt det iværksætter et operativt program, falde ind under denne kategori; det forekommer sandsynligt, at udformningen og gennemførelsen af indu-

strielle projekter vil blive lige så tidkrævende som specialfondsprojekterne, og at bidrag i form af statsforskrivninger vil vise sig hensigtsmæssig.

De øvrige multilaterale bistandsprogrammer, til hvilke Danmark har ydet eller kan tænkes at yde bidrag, er af mere begrænset karakter (f. eks. den civile Congo-fond, programmet for Palæstina-flygtninge). Udnyttelsen af midlerne til disse programmer er ofte hurtigere end for de mere omfattende programmets vedkommende, men de er efter deres natur i reglen af mindre permanent karakter, hvorfor en langtidsbudgettering er vanskelig.

Under forudsætning af dansk medlemskab af de europæiske fællesskaber vil hertil komme bidrag til EECs udviklingsfond.

Under det *bilaterale tekniske bistandsprogram* vil planlægningsperioden, når det drejer sig om ekspertudsendelser, stipendier og engangsydelser, ofte kun være nogle få måneder, og udbetalingerne vil normalt fordele sig på 6-30 måneder efter afgivet tilsagn. For de bilaterale kurser er forberedelsesperioden normalt 12-18 måneder, medens udgiftsforløbet alt efter kursets længde vil strække sig over 1-28 måneder. For bistandsprojekter i udviklingslandene vil forberedelsesperioden kunne strække sig over flere år; udgiftsforløbet vil variere med aftaleperiodens længde, men normalt med en ophobning i det første år, i hvilket eventuelle investeringsudgifter og hovedparten af rejseudgifterne m. v. afholdes. Når bortses fra den usikkerhed, der kan knytte sig til tidspunktet for en aftales indgåelse og til virkningerne af omkostningsstigninger og uforudsete udgifter, kan imidlertid udgifterne til det bilaterale tekniske bistandsprogram fastlægges med relativt stor nøjagtighed.

Det vil af det foregående fremgå, at en beslutning om i et givet år at nå et bestemt niveau for udgifter til bistand til udviklingslandene vil kræve, at tilsagn gives op til 4-5 år forud for det pågældende år, såfremt man ønsker at tilstræbe en given fordeling mellem de fire hovedbistandsformer.

2. Fordeling på hovedbistandsformerne.

Gennem de sidste tre finansår har den samlede danske udbetaling til bistand fordelt sig på de fire hovedbistandsformer, som vist i nedenstående tabel: